

Олена Друганова – доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри освітології та інноваційної педагогіки Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди.

Коло наукових інтересів: історія розвитку освіти в Україні, компетентнісний підхід у вищій освіті; сучасні педагогічні технології в освіті, забезпечення якості вищої освіти.

 olena.druganova@hnpu.edu.ua

 <https://orcid.org/0000-0002-5985-8293>

Анна Боярська-Хоменко –

доктор педагогічних наук, доцент, професор кафедри освітології та інноваційної педагогіки Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди.

Коло наукових інтересів: вища педагогічна освіта, освіта дорослих, неперервна освіта, цифровізація освіти, компетентнісний підхід у вищій освіті; забезпечення якості вищої освіти та здійснення адміністративного управління у закладах вищої освіти.

 anna.boyerskahomenko@hnpu.edu.ua

 <https://orcid.org/0000-0002-1818-3074>

УДК 378.147.091.33–027.22

<https://doi.org/10.32405/2411-1317-2024-3-99-107>

ПОЛІПШЕННЯ ЯКОСТІ ПРАКТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ ЗДОБУВАЧА ВИЩОЇ ОСВІТИ ЯК АКТУАЛЬНА НАУКОВО- ПРАКТИЧНА ПРОБЛЕМА

Анотація. Проблема поліпшення якості практичної підготовки випускників закладів вищої освіти є важливою темою для наукових досліджень у педагогічному середовищі. У цій статті розглядається досвід підготовки здобувачів вищої педагогічної освіти, у тому числі результати круглого столу «Освітологічний пікнік» та методичні семінари, що проводяться кафедрою освітології та інноваційної педагогіки ХНПУ імені Г. С. Сковороди. Використовуючи комплекс методів, включаючи загальнонауковий аналіз та емпіричні дослідження, автори досліджують актуальні питання організації практичної підготовки сучасних випускників. Акцент ставиться на важливості залучення студентів до діалогу та пошуку ефективних методів підвищення якості навчання. Автори також обговорюють результати анкетування, яке виявило низку питань, що потребують спільного обговорення. Серед способів підвищення інтересу студентів до наукової роботи називаються рекламування можливостей для наукової діяльності та створення наукових гуртків. Учасники круглого столу звернули увагу на ряд актуальних питань, таких як використання цифрових технологій для навчання, оптимізація процесу навчання та управління навчальними закладами. Також дискутувалося про адаптацію дітей до навчання після війни та

вплив онлайн навчання на академічну добросесність. Учасники також рекомендують запроваджувати систематичні зустрічі викладацького складу університету з учителями-практиками та акцентують увагу на необхідності розвитку цифрових навичок серед майбутніх учителів. Вони пропонують використовувати різноманітні цифрові інструменти для створення нових форматів навчання та покращення якості освіти в цілому. Зокрема через збільшення кількості рольових/ділових ігор, ознайомлення із новими формами і способами організації виховної роботи в форматі онлайн, опануванням уміннями працювати з цифровими онлайн ресурсами, освоєння механізмів створення плакатів, буклетів, стендових доповідей, презентацій за допомогою цифрових застосунків та онлайн-сервісів, що покращують якість цифрової компетентності, сприяє розвитку інформаційної грамотності майбутніх учителів.

Ключові слова: практична підготовка, педагогічна практика, здобувачі вищої освіти, педагогічна освіта, майбутні вчителі.

Постановка проблеми. Одним із актуальних питань, що стоять перед системою вищої освіти України, була й залишається проблема вдосконалення практичної професійної підготовки майбутніх фахівців. На необхідності поліпшення якості підготовки випускників закладів вищої освіти постійно наголошують роботодавці, які констатують недостатній рівень сформованості необхідних для професійної діяльності практичних умінь, навичок, інших компетентностей. Серед останніх, передусім, називають такі, як-от: готовність до розв'язання складних спеціалізованих задач і практичних проблем у професійній сфері, комунікабельність, здатність до самоорганізації, стресостійкість, належний рівень сформованості практичних умінь і навичок, затребуваних на сучасному ринку праці тощо.

Важливість урізноманітнення форм і методів навчання, необхідність насичення змісту підготовки реальними професійними ситуаціями, іншими видами завдань, виконання яких би забезпечувало можливість реалізуватися у професійній діяльності відразу ж після навчання, відмічають й самі здобувачі вищої освіти.

Наголосимо, що порушене нами питання набуло особливої гостроти в умовах дистанційного і змішаного навчання, що стало основною формою надання освітніх послуг закладами вищої освіти України із 2021 року. Адже суттєвим його недоліком, як відомо, є складність організації практичної підготовки з різних видів навчальних занять, виробничої та інших видів практики у цілому у віртуальному середовищі.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Установлено, що проблема підвищення якості практичної підготовки випускників закладів вищої освіти була й залишається актуальною темою наукових досліджень багатьох педагогів, учених. У переліку тих, хто займається проблемою пошуків шляхів підвищення якості практичної професійної підготовки студентів ЗВО, зокрема і тих, що надають вищу педагогічну освіту варто назвати:

- Л. Баранівську, Т. Fudereg, що презентували алгоритм використання інноваційних освітніх технологій у підготовці докторів філософії до наукової та педагогічної діяльності (Баранівська, 2022);
- В. Андрущенко, який акцентує увагу на необхідності «...змінити саме бачення підготовки майбутнього педагога». Серед запропонованих вченим шляхів були такі, як-от: «...«виводити» вчителя на гребінь наукового знання», «навчити ... навчатися протягом всього життя» тощо (Андрущенко, 2017);
- Ю. Бойчука, А. Боярську-Хоменко, С. Доценко, що розробили модель формування цифрової компетентності майбутнього вчителя, де практична підготовка реалізовується через інтерактивні екскурсії студентів, роботу з різними сервісами та платформами, додатками для проведення онлайн-уроків і оцінювання (Бойчук, 2021).
- О. Друганову, яка досліджує шляхи підвищення ефективності організації самостійної роботи здобувачів вищої освіти, як основи формування практичних умінь і навичок (О. Друганова, 2021); висвітлила роль кейс технології у підготовці викладачів закладів вищої

освіти (О. Друганова, 2019); розкрила актуальні питання організації науково-педагогічної практики у процесі підготовки здобувача другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю 011 освітні, педагогічні науки (О. Друганова, 2022);

- Я. Сікору, Б. Якимчука, що презентували широкому загалу модель підготовки майбутнього вчителя інформатики на основі принципів дуальної освіти (Я. Сікора, 2019) та ін.

Мета статті – на основі аналізу досвіду підготовки здобувачів першого (бакалаврського) й другого (магістерського) рівнів вищої освіти, результатів проведення круглого столу «Освітологічний пікнік», приуроченого до Дня науки, а також методичних семінарів, що проводяться кафедрою освітології та інноваційної педагогіки ХНПУ імені Г. С. Сковороди, проаналізувати актуальні питання організації практичної підготовки сучасного випускника закладу вищої освіти.

Методи дослідження. У роботі використано комплекс загальнонаукових (аналіз, синтез, узагальнення, порівняння тощо) та емпіричних (анкетування, опитування, в якому взяла участь здобувач другого (магістерського) та третього (освітньо-наукового) рівнів вищої освіти (68 осіб)) методів, що уможливило розкрити актуальність обраної проблематики, з'ясувати ступінь її дослідженості, визначити способи підвищення якості практичної підготовки майбутніх учителів до виконання професійних обов'язків.

Виклад основного матеріалу дослідження. Проблема підвищення якості підготовки випускника закладу вищої освіти, як свідчить проведений науковий пошук, завжди знаходилася в полі зору широкої педагогічної громадськості, професорсько-викладацького складу вітчизняних університетів та інститутів різного профілю. Про необхідність удосконалення практичної професійної підготовки студентів писали професори, доценти, викладачі Харківського, Київського, Львівського та інших університетів та інститутів України. Викладачі-практики, науковці другої половини 80-х – початку 90-х рр. ХХ століття, як свідчить аналіз друкованих періодичних видань того часу, висновків наукових розвідок сучасних дослідників, присвячених дослідженню компетентнісного підходу, зокрема його історико-педагогічного аспекту (Друганова, 2021), засуджували «розрив між теоретичним та практичним аспектами підготовки» студентів, закликали насичувати зміст підготовки завданнями, які сприяють розвитку здібностей до самонавчання, наголошували на необхідності «забезпечувати якісну освіту на всіх етапах підготовки майбутнього фахівця» тощо. Дописувачі наголошували на необхідності розвитку у студентів пошукових та творчих здібностей, формування в них уміння не просто засвоювати готові знання, а «відкривати» нові при розв'язанні проблемних задач; шукали різні шляхи і способи подолання розриву між «освіченістю, та навченістю – як підґрунтя професійної діяльності», пропонували для широкого обговорення нові концепції, зокрема АКOS (Е. Марченко) (Друганова, Білик, & Яліна, 2021). Автором запропонованої концепції було сформульовано такі базові принципи організації навчання студентів, як-от:

- цілеспрямованість: загальнокультурна, загальнонаукова та фахова підготовка. Утворення «... професійного середовища, в якому буде працювати майбутній спеціаліст» (методологічне ядро концепції);
- випереджаюче навчання спеціальності та її фундаменталізація: формування у студентів уже з першого курсу професійних потреб та інтересів, ознайомлення їх із основами і специфікою обраної професії, формування відповідальності за результати власної праці, готовності до засвоєння фундаментальних дисциплін;
- самостійність й активність у оволодінні спеціальністю: викладач є «організатором, конструктором і дослідником», а одним із основних завдань, що ставиться перед ним є «підтримка і розвиток у студентів пізнавальної активності й інтересу до професії» (Друганова, Білик, & Яліна, 2021);
- перевірка знань, набутих у процесі навчання, не на іспиті, а через «уміння, професійну діяльність, вчинки». Основне гасло – «тільки «працюючі» знання, знання-працівники мають право на існування. Знання-ледарі не потрібні» (Друганова, Білик, & Яліна, 2021);
- індивідуалізація й адаптивність навчання: використовуються ті методи й засоби оволодіння спеціальністю, які для конкретного студента є найбільш продуктивними шляхом

упровадження «програм «за вибором», факультативних та індивідуальних курсів, ділових ігор, вільним відвідуванням лекцій та інших форм занять, роботою з опорними конспектами, автоматизованими базами інформації тощо (Друганова, Білик, & Яліна, 2021).

Не втратила актуальності проблема підвищення якості підготовки випускників закладів вищої освіти й за часів прийняття незалежності України. Провідні українські університети й інститути постійно ініціюють проведення круглих столів, конференцій різних рівнів, присвячених проблемі підвищення якості практичної підготовки сучасного випускника.

Отже, аналіз наукових джерел засвідчив, з одного боку, наявність постійного інтересу професорсько-викладацького складу закладів вищої освіти України до проблеми підвищення ефективності практичної підготовки студентів, готовності їх виконувати професійні обов'язки відразу ж після закінчення навчання. З іншого – необхідність і далі шукати нові способи, інноваційні технології, зокрема з використанням цифрових сервісів і можливостей штучного інтелекту, задля реалізації одного із головних завдань вищої школи – готувати компетентного фахівця, готового й здатного якісно виконувати професійні обов'язки.

Одним із дієвих способів з'ясування стану задоволеності якістю набутих знань, рівня сформованості у здобувача освіти компетентностей, необхідних для виконання ним професійних обов'язків, є, як відомо, активне залучення студентів до обговорення нагальних питань з пошуку дієвих шляхів підвищення якості проведення навчальних занять, організації практичної підготовки тощо. У переліку таких способів належне місце посідає інтерактивний формат проведення різноманітних зустрічей зі студентами, як-от круглі столи, воркшопи, конференції тощо. Адже участь студентів у воркшопах, круглих столах, як підкреслюють О. Друганова, О. Налівайко, спонукає активізації пізнавальної діяльності здобувача, формування у нього відповідальності за результати власного навчання, а отже сприяє поліпшенню якості підготовки сучасного фахівця (О. Друганова, 2019).

Виконане нами дослідження підтверджує, що побудова освітнього простору закладу вищої освіти на інтерактивній основі сприяє зміні ролі здобувачів вищої освіти, робить їх активними учасниками освітнього процесу; сприяє встановленню атмосфери довіри й співробітництва. Про це свідчать і круглі столи, MeetUp, що проводяться в Харківському національному педагогічному університеті імені Г.С. Сковороди. Так у рамках проведення тижня науки в університеті у травні 2023 року було організовано й проведено круглий стіл «Освітологічний пікнік», в якому активну участь взяли здобувачі другого (магістерського) та третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти.

З метою встановлення переліку питань, що турбують сучасного здобувача, який набуває освіту за спеціальністю 011, ще на етапі підготовки круглого столу, було запропоновано анкету, в якій було поставлено такі питання:

- «які теми наукового дослідження в умовах реформування сучасної української школи Ви вважаєте найбільш перспективними? Назвіть три з них;
- яку форму проведення наукового дослідження Ви б запропонували, як би Ви були керівником наукової роботи сучасного здобувача вищої школи?;
- коли Ви провели своє перше наукове дослідження? Хто або що спонукало Вас до цього?;
- як на Вашу думку вплине на розвиток науки в молодіжному середовищі поява штучного інтелекту?».

Результати анкетування дали можливість виділити низку питань, що стали основою для проведення круглого столу й потребували спільного обговорення. На зустрічі зі студентами було акцентовано увагу на важливості регулярного проведення науково-практичних конференцій, де б здобувачі першого (бакалаврського), другого (магістерського) рівнів вищої освіти мали можливість представити свої дослідження, отримати зворотний зв'язок від науковців шляхом відкритого обговорення актуальних наукових тем тощо. Здобувачами було акцентовано увагу й на інших видах зустрічей, проведених спільно із відомими науковцями, що сприяють колегіальному дослідженню важливих проблем у науці та розвитку нових напрямів наукових досліджень. Зручний

формат таких зустрічей для сучасного здобувача вищої освіти – це онлайн-чати, вебінари, зустрічі в режимі реального часу, круглі столи у формі «наукових кафе» тощо.

У переліку способів підвищення інтересу сучасного студентства до наукової роботи учасниками круглого столу було названо також:

- рекламування можливостей для студентів зайнятися науковою роботою через різні канали зв'язку, такі як веб-сайти, соціальні медіа, інфографіки тощо;
- підтримку інтерактивних, креативних форм наукової роботи, таких як-от: творчі роботи, проекти, віртуальні тури, дискусії та інші форми, що стимулюють творчість та самовираження;
- створення наукових гуртків зі студентами, які зацікавлені у наукових дослідженнях, де будуть регулярно проводитися наукові дискусії, конференції та інші заходи. Усе це допоможе молодим дослідникам підвищити свій інтерес до наукової роботи, надихнути їх на досягнення нових наукових результатів.

Серед актуальних питань, що хвилюють майбутніх учителів, викладачів закладів вищої освіти, учасниками круглого столу «Освітологічний пікнік» було акцентовано увагу на необхідність ретельного вивчення можливостей щодо:

- використання цифрових технологій та онлайн-інструментів для покращення навчання та створення нових форматів навчання;
- розвитку компетентностей, які є необхідними для проєктування траєкторії розвитку учня, його майбутньої кар'єри;
- оптимізації процесу навчання та забезпечення якості освіти на рівні шкіл та областей;
- покращення управління навчальними закладами та розроблення ефективних методик оцінювання якості навчання;
- особливості та критерії формульовального оцінювання;
- оцінці досвіду й реалії впровадження концепції НУШ у практику роботи шкіл України.

У переліку питань, що були порушені в ході проведення круглого столу вагоме місце посіли й питання підвищення якості організації і проведення практик на різних етапах підготовки студентів як першого (бакалаврського), так і другого (магістерського) рівнів вищої освіти. Зазначимо, що участь у обговоренні взяли здобувачі не тільки другого, а й третього (освітньо-наукового) рівня навчання, більшість з яких уже мають досвід практичної педагогічної діяльності. У переліку ідей, що були висловлені здобувачами, виділимо:

- важливість перегляду існуючих освітніх та освітньо-наукових програм, з метою насичення їх практичним змістом;
- збільшення кількості годин на різні, у тому числі, й на виробничу практику;
- посилений контроль за практикою з метою занурення майбутніх учителів/викладачів у проблеми та виклики учительської професії та освіти в цілому. На думку здобувачів, «тільки коли особистість студента буде знаходитися у цьому середовищі, буде бачити виклики, це його буде спонукати до вирішення цих питань, а отже вимушений буде займатися науковою діяльністю» (відповідь здобувача третього року навчання третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти).

Вагоме значення в обговоренні отримали питання, пов'язані з вибором форм і методів навчання, що максимально б занурювали сучасного здобувача вищої освіти у сферу професійних відносин, розв'язання конкретних професійних ситуацій, що мають місце у практичній діяльності. Здобувачами були порушені питання щодо впровадження в процес навчання:

- технологій, які можуть змінити традиційний підхід до навчання та дозволити більш ефективно використовувати ресурси вчителів та учнів;
- способів і шляхів забезпечення доступу до якісної освіти для всіх учнів, зокрема тих, у яких є особливості розвитку. Розгляд актуальних питань підготовки вчителів до роботи з дітьми з особливими потребами, організації освітнього процесу та розвитку інфраструктури на прикладі розв'язання конкретних практичних кейсів;

- організація освітнього процесу в умовах війни. Дослідження впливу онлайн занять на результати навчання та розвиток школярів, розробка оптимальних підходів до дистанційного навчання, розвиток ефективних методів оцінювання знань та навичок учнів.

Окрім того, у процесі обміну думками були порушені питання щодо способів адаптації дітей до навчання після війни; вплив онлайн навчання, штучного інтелекту на дотримання принципів академічної доброчесності та захисту прав на інтелектуальну власність.

Учасниками круглого столу було також запропоновано хоча б раз на місяць запровадити день відкритих дверей у школах з метою звикання студентів до освітнього середовища, організації освітнього процесу в закладах загальної середньої освіти. Враження, досвід, набутий студентами під час таких відвідувань, за пропозиціями учасників зустрічі, доцільно обговорювати шляхом проведення круглих столів на факультетах університету.

Одним із ефективних способів підвищення практичної підготовки є систематичні зустрічі викладацького складу університету з учителями-практиками. Зауважимо, що кафедрою освітології та інноваційної педагогіки Харківського національного університету імені Г. С. Сковороди було ініційовано серію зустрічей з класними керівниками, заступниками директорів з виховної роботи, що працюють у закладах середньої освіти міста Харкова.

Наголосимо, що необхідність у таких зустрічах відмічають і самі здобувачі вищої освіти. Так, про це зазначили учасники круглого столу, які пропонували залучати до проведення семінарських занять, інших видів і форм як навчальних занять, так і позааудиторних форм учителів-практиків. Формат таких зустрічей, на думку здобувачів – питання & відповідь, невимушена атмосфера співпраці, проведення майстер-класів.

Результатом проведених спільних засідань професорсько-викладацького складу кафедри освітології та інноваційної педагогіки Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди з класними керівниками шкіл міста Харкова стало узгодження переліку актуальних завдань педагогічної, науково-педагогічної та виробничої практик, що проходять здобувачі першого й другого рівнів вищої освіти, урізноманітнення технологій проведення семінарських занять із дисциплін педагогічного циклу, змісту й способів формування валізки сучасного цифрового інструментарію майбутнього вчителя, що сприятиме підвищенню рівня готовності випускника виконувати свої професійні обов'язки відразу ж після закінчення університету. Серед них було акцентовано увагу на необхідності:

- збільшення кількості рольових/ділових ігор, у процесі яких студенти мають можливість набути досвід розв'язання конкретних педагогічних ситуацій. Зауважимо, що ігрові інтерактивні технології проведення семінарських занять сприяють не тільки формуванню фахових компетентностей, а й також створюють в академічній групі атмосферу, що сприяє активізації взаємодії здобувачів між собою у віддаленому форматі, психологічному розвантаженню під час стресової ситуації через воєнні події;
- ознайомлення здобувачів із новими формами і способами організації виховної роботи в форматі онлайн, утвореними за допомогою сервісів Zoom, Likee тощо, які є необхідними для фіксації, для обробки відеоматеріалів – InShot, Kwai, Movavi Video Suite тощо, – що дозволяє створювати відеофлешмоби та брати участь у челенджах, фоточеленджах, робити презентації відеокліпів, соціальних відеороликів тощо. Наприклад, PowerPoint, Google Slides, Canva, Prezi – при створенні усного журналу, заочної подорожі, квесту тощо; сервіс Fotor – для організації віртуального альбому, колажу, фотовиставки тощо;
- опануванням здобувачами уміннями працювати з такими ресурсами, як-от: Online Test Pad, Google Forms, Quizizz (проведення анкетування, опитування або тестування тощо) з метою визначення соціального статусу учня, лідерів дитячого колективу, особливостей взаємовідносин між дітьми, ставлення учнів до навчання здобувачі;
- освоєння механізмів створення плакатів, буклетів, стендових доповідей, презентацій за допомогою цифрових застосунків та онлайн-сервісів (Drawonte, FlockDraw, Scribble, CoSketch; інтерактивних плакатів; Wikiwall, Glogster – онлайн малюнків. Для організації

сумісної роботи і можливості спільного редагування – сервісів Educreations, LIno it, Padlet, Rizzoma, Popplet, Twiddla, Realtimeboard; збереження нотаток – Conceptboard, Scrumblr), що покращують якість цифрової компетентності, сприяє розвитку інформаційної грамотності майбутніх вчителів в цілому.

Висновки дослідження та перспективи подальших розвідок. Проведений науковий пошук дозволяє зробити такі висновки:

- проблема підвищення якості практичної підготовки випускника закладу вищої освіти була й залишається в центрі уваги науково-викладацького складу закладів вищої освіти;
- пошук способів удосконалення практичної професійної підготовки сучасних випускників закладів вищої освіти тісно пов'язаний як з урахуванням зауважень і рекомендацій роботодавців, так і систематичним залученням самих здобувачів до активного обговорення актуальних питань шляхів оволодіння спеціальними компетентностями. Формами такого залучення можуть стати круглі столи, спільні зустрічі відомих науковців зі студентами, воркшопи, MeetUp, що є затребуваними сучасним студентством, сприяють залученню здобувачів до наукової роботи, нададуть можливості для розвитку тісної співпраці та обміну ідеями, що є необхідними для професійної реалізації на робочому місці.

Одним із ефективних способів підвищення рівня готовності випускника закладу вищої педагогічної освіти до виконання професійних обов'язків відразу ж після закінчення навчання є регулярне проведення методичних семінарів для викладацького складу кафедр із залученням професіоналів-практиків (шкільних учителів зокрема), що сприяє накопиченню фонду практичних кейсів, необхідних для формування практичних умінь і навичок, оперативному корегуванню завдань різних видів практик, які проходять здобувачі усіх рівнів вищої освіти, узгодженню форм, методів технологій навчання, що застосовуються для підготовки студента університету з вимогами його подальшого працевлаштування.

Серед перспектив подальших розвідок є дослідження питань розвитку і впровадження нових методик і підходів до організації практичної підготовки здобувачів вищої освіти з урахуванням сучасних технологій та потреб ринку праці, вивчення впливу дистанційних форм навчання та використання віддалених технологій на якість практичної підготовки студентів, аналіз ефективності інноваційних методів та засобів в організації практичної підготовки студентів з різних спеціальностей.

Використані джерела

- Андрущенко, В., Гончаров, В., Молодиченко, В. & Панченко, Л. (2017). *Культура як аксіологічна матриця освіти*. Київ. https://shron1.chtyvo.org.ua/Andruschenko_Viktor/Kultura_iak_aksiolohichna_matrytsia_osvity.pdf? PHPSESSID=mn3fnd04urmvnot7ntjugml1c6
- Баранівська, Л., Fuderer, T. (2022). Алгоритм використання інноваційних освітніх технологій у підготовці докторів філософії до наукової та педагогічної діяльності. *Актуальні проблеми вищої професійної освіти*, 2. https://pppo.nau.edu.ua/wp-content/uploads/2022/06/Zbirnyk-tez-Kh-Mizhnarodnoi-naukovo-praktychnoi-konferentsii-Aktualni-problemy-vyshchoi-profesiinoi-osvity-2_2022.pdf
- Бойчук, Ю.Д., Боярська-Хоменко, А.В. & Доценко, С.О. (2021). Формування цифрової компетентності майбутніх учителів: досвід Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди. *Дидактика: науковий журнал*, 1, 7–13.
- Друганова, О.М., Мартиненко, І.І. (2019). Кейс-технологія як ефективний спосіб підготовки сучасного викладача вищої школи. *Теорія та методика навчання та виховання*, 46, 48–58.
- Друганова, О.М., Білик, В.М. & Яліна, В.М. (2021). Передумови запровадження компетентнісного підходу до підготовки фахівців у вітчизняній вищій школі (на матеріалах періодичних видань 80–90-х рр. ХХ ст.). *Теорія та методика навчання та виховання*, 50, 42–54 <https://doi.org/10.34142/23128046.2021.50.04>
- Друганова, О.М., Наливайко, О.О. (2023). Шляхи формування здатності до самоорганізації й самовдосконалення як основи успішної навчальної та подальшої професійної діяльності сучасного здобувача вищої освіти. *Освітологічний дискурс*, 3(42). <https://doi.org/10.28925/2312-5829.2023.312>

- Друганова, О.М. (2021). Шляхи підвищення ефективності організації самостійної роботи здобувачів вищої освіти. *Наукові записки кафедри педагогіки: збірник наукових праць*, 49, 16–22 <https://doi.org/10.26565/2074-8167-2021-49-02>
- Друганова, О.М., Билик, В.М. & Зеленська, Л.Д. (2022). Актуальні питання організації науково-педагогічної практики у процесі підготовки здобувача другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю 011 освітні, педагогічні науки. *Теорія та методика навчання та виховання*, 52, 70–84. <https://doi.org/10.34142/23128046.2022.52.07>
- Друганова, О.М. (2021). Компетентнісний підхід у вищій освіті України: історико-педагогічний аспект. У *Компетентнісний підхід у вищій школі: теорія та практика: монографія* (с. 13–39). Харків: ХНУ імені В. Н. Каразіна. DOI: <https://doi.org/10.26565/9789662856729.02>
- Наливайко, О.О., Друганова, О.М., Іваненко, Л.О. (2019). Використання технології «воркшоп» у роботі зі студентами класичних університетів. *Педагогічний процес: теорія і практика*, 3–4 (66–67), 129–137.
- Сікора, Я.Б., Якимчук, Б.Л. (2019). Модель підготовки майбутнього вчителя інформатики на основі принципів дуальної освіти. *Наукові записки Центральноукраїнського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка. Серія: Педагогічні науки*, 177(2), 88–91.

References

- Andrushchenko, V., Honcharov, V., Molodychenko, V., Panchenko, L. (2017). *Kultura yak aksiolohichna matrytsia osvity*. Kyiv. https://shron1.chtyvo.org.ua/Andruschenko_Viktor/Kultura_iak_aksiolohichna_matrytsia_osvity.pdf? PHPSESSID=mn3fnd04urmvnot7ntjuggml1c6 (in Ukrainian).
- Baranivska, L., Fuderer, T. (2022). Alhorytm vykorystannia innovatsiinykh osvityvnykh tekhnolohii u pidhotovtsi doktoriv filosofii do naukovoї ta pedahohichnoi diialnosti. *Aktualni problemy vyshchoi profesiinoї osvity*, 2. https://pppo.nau.edu.ua/wp-content/uploads/2022/06/Zbirnyk-tez-Kh-Mizhnarodnoi-naukovo-praktychnoi-konferentsii-Aktualni-problemy-vyshchoi-profesiinoї-osvity-2_2022.pdf (in Ukrainian).
- Boichuk, Yu.D., Boiarska-Khomenko, A.V. & Dotsenko, S.O. (2021). Formuvannia tsyfrovoy kompetentnosti maibutnix uchyteliv: dosvid Kharkivskoho natsionalnoho pedahohichnoho universytetu imeni H. S. Skovorody. *Dydaktyka: naukovyi zhurnal*, 1, 7–13. (in Ukrainian).
- Druhanova, O.M., Martynenko, I.I. (2019). Keis-tekhnolohiia yak efektyvnyi sposib pidhotovky suchasnoho vykladacha vyshchoi shkoly. *Teoriia ta metodyka navchannia ta vykhovannia*, 46, 48–58. (in Ukrainian).
- Druhanova, O.M., Bilyk, V.M. & Yalina, V.M. (2021). Peredumovy zaprovadzhenia kompetentnisnoho pidkhodu do pidhotovky fakhivtsiv u vitchyznianiі vyshchii shkoli (na materialakh periodychnykh vydan 80–90-kr rr. KhKh st.). *Teoriia ta metodyka navchannia ta vykhovannia*, 50, 42–54 <https://doi.org/10.34142/23128046.2021.50.04> (in Ukrainian).
- Druhanova, O.M., Nalyvaiko, O.O. (2023). Shliakhy formuvannia zdatnosti do samoorhanizatsii y samovdoskonalennia yak osnovy uspishnoi navchalnoi ta podalshoi profesiinoї diialnosti suchasnoho zdobuvacha vyshchoi osvity. *Osvitohichnyi dyskurs*, 3(42). <https://doi.org/10.28925/2312-5829.2023.312> (in Ukrainian).
- Druhanova, O.M. (2021). Shliakhy pidvyshchennia efektyvnosti orhanizatsii samostiinoї roboty zdobuvachiv vyshchoi osvity. *Naukovi zapysky kafedry pedahohiky: zbirnyk naukovykh prats*, 49, 16–22 <https://doi.org/10.26565/2074-8167-2021-49-02> (in Ukrainian).
- Druhanova, O.M., Bilyk, V.M. & Zelenska, L.D. (2022). Aktualni pytannia orhanizatsii naukovo-pedahohichnoi praktyky u protsesi pidhotovky zdobuvacha druhoго (mahisterskoho) rivnia vyshchoi osvity za spetsialnistiu 011 osviti, pedahohichni nauky. *Teoriia ta metodyka navchannia ta vykhovannia*, 52, 70–84. <https://doi.org/10.34142/23128046.2022.52.07> (in Ukrainian).
- Druhanova, O.M. (2021). Kompetentnisnyi pidkhid u vyshchii osviti Ukrainy: istoryko-pedahohichnyi aspekt. In *Kompetentnisnyi pidkhid u vyshchii shkoli: teoriia ta praktyka: monohrafiia* (с. 13–39). Kharkiv: KhNU imeni V.N. Karazina. DOI: <https://doi.org/10.26565/9789662856729.02>
- Nalyvaiko, O.O., Druhanova, O.M., Ivanenko, L.O. (2019). Vykorystannia tekhnolohii «workshop» u roboti zi studentamy klasychnykh universytetiv. *Pedahohichnyi protses: teoriia i praktyka*, 3–4 (66–67), 129–137. (in Ukrainian).
- Sikora, Ya.B., Yakymchuk, B.L. (2019). Model pidhotovky maibutnoho vchytelia informatyky na osnovi pryntsyviv dualnoi osvity. *Naukovi zapysky Tsentralnoukrainskoho derzhavnoho pedahohichnoho universytetu imeni Volodymyra Vynnychenka. Serii: Pedahohichni nauky*, 177(2), 88–91. (in Ukrainian).

Olena Druhanova, Doctor hab. in Pedagogy, Professor, Professor of the Department of Educology and Innovative Pedagogy, H. S. Skovoroda Kharkiv National Pedagogical University.

Research interests: history of education development in Ukraine, competence-based approach in higher education; modern pedagogical technologies in education, quality assurance of higher education.

Anna Boiarska-Khomenko, Doctor hab. in Pedagogy, Associate Professor, Professor of the Department of Educology and Innovative Pedagogy, H. S. Skovoroda Kharkiv National Pedagogical University.

Research interests: higher pedagogical education, adult education, continuing education, digitalization of education, competence-based approach in higher education; quality assurance of higher education and administration in higher education institutions.

IMPROVING THE QUALITY OF PRACTICAL TRAINING OF HIGHER EDUCATION STUDENTS AS AN URGENT SCIENTIFIC AND PRACTICAL PROBLEM

Abstract. The problem of improving the quality of practical training of graduates of higher education institutions is an important topic for scientific research in the pedagogical environment. In this article, the experience of training of higher pedagogical education applicants is considered. The results of the round table “Educational Picnic” and methodological seminars held by the Department of Education and Innovative Pedagogy of H. S. Skovoroda Kharkiv National Pedagogical University are studied. Using a set of methods, including general scientific analysis and empirical research, the authors study the actual issues of organizing practical training of modern graduates. The emphasis is placed on the importance of engaging students in dialogue and finding effective methods to improve the quality of education. The authors also discuss the results of a survey that revealed a number of issues that require joint discussion. Among the ways to increase students’ interest in research is to advertise opportunities for research and create research clubs. The participants of the roundtable drew attention to a number of topical issues, such as the use of digital technologies for learning, optimization of the learning process and management of educational institutions. They also discussed the adaptation of children to learning after the war and the impact of online learning on academic integrity. Participants recommend introducing systematic meetings between university faculty and practicing teachers and emphasize the need to develop digital skills among future teachers. They suggest using various digital tools to create new learning formats and improve the quality of education in general. In particular, by increasing the number of role/business games, getting acquainted with new forms and methods of organizing educational work in the online format, mastering the ability to work with digital online resources, mastering the mechanisms for creating posters, booklets, poster presentations, presentations using digital applications and online services that improve the quality of digital competence, and promoting the development of information literacy of future teachers.

Keywords: practical training, pedagogical practice, higher education students, teacher education, future teachers.